

http://ayahuascareality.blog.hu/2009/09/07/egy_most_talalt_nagyon_erdekes_cikk

Légyölő galóca, "ürmös", mák és egyéb ősi "trükkök"

2009.09.07. 22:32 - [hanaura](#)

Címkék: [írás](#)

Kábítószerrel hallván manapság mindenki óhatatlanul a hasisra, a heroinra, a kokainra, netán az LSD-re gondol, és még véletlenül sem jut eszébe, hogy eleink egykoron más szerekkel, akár a felsorolt drogok nyújtotta "élvezetekkel" vetekedő hatást is elértek.

"A folyton-folyvást (önmagán is) kísérletező ember hamar rálelt azokra az élőlényekre-főképp növényekre –, amelyek sajátságos, mágikus, a tudatot megváltoztató, serkentő és mámorító tulajdonságokkal rendelkeztek" – írja Christian Rätsch svájci etnofarmakológus, aki kutatásai során mindig a különböző kultúrák által főleg kultikus célokra használt szereket vizsgálta. Ezeket tartották számon, mondja Rätsch, az ősi kultúrákban, mint az "istenek növényeit", melyek révén "kapcsolat jött létre az emberek, illetve a szellemek és az ősök világa, az istenek és démonok szférája vagy más, egyébként láthatatlan természeti erők között".

Nem volt ez másként az ősmagyarok és elsősorban szellemi vezetőik, papjaik, a sámánok esetében sem. Az általuk használt, Eurázsiaiában, azaz eleink valószínűsíthető őshazájában is honos, de az emberiség önkábításának történetében is főszerepet játszó légyölő galóca például vagy rokona, **a párdúc galóca** a kultúrantropológusok szerint valószínűleg nem csupán feltűnő formája miatt keltette fel elődeink figyelmét. Ám a számtalan mítosz, monda és mese, amelyekbe e gombafélét az istenekkel – a kereszténység elterjedésével pedig az ördöggel – hozták összefüggésbe, már bizonyosan nemcsak a piros alapon fehér pöttyös kalapnak köszönhető. A magyar sámánok által bizonyítottan fogyasztott légyölő galóca ugyanis gomba-atropint tartalmaz – magyarázza Marcall Gabriella, a Semmelweis Orvostudományi Egyetem Gyógynövény és Drogismereti Intézetének tudományos tanácsadója. Ez az anyag az élet egyik elengedhetetlen feltételét, a fehérje-anyagcserét gátolja, magas dózisa pedig gyakorlatilag elpusztítja a sejteket. Épp ezért - vagy emellett -, hasonlóan más drogok hatóanyagaihoz, a központi idegrendszert is megtámadja. E támadás következménye azután az a ritka állapot, amit akár az "istenekkel való találkozás"-nak is nevezhetnénk. Különös, hogy bár az anyag természetét és fogyasztásának következményeit jól ismerik, hatásmechanizmusa máig felderítetlen. A tudomány, így a drogtudomány csak annyit feltételeznek, hogy valószínűleg az agysejtek közötti ingerületátvitelt, azaz az információcserét befolyásoló kémiai mechanizmusokban előidézett zavarról lehet szó. A miért és a hogyan megválaszolása azonban még várat magára.

"Amit a galóccal fogyasztott galóca-atropin hatásáról tudunk, annyi, – mondja a kutató asszony, – hogy pár órával a fogyasztás után úgynevezett centrális izgalmi állapot jön létre, zavar támad a mozgáskoordinációban, a gombaevő akusztikus és vizuális hallucinációkat él át, azaz nem létező hangokat hall, képeket lát, rendkívüli zavartság uralkodik el rajta. Ez az állapot akár az örvényesség is fokozódhat, ami aztán utóhatás nélkül elmúlik." Hogy eleink igen nagy valószínűséggel éltek a légyölő galóca bódító hatásának megvilágosító erejével, arra

bizonyíték lehet Knoll István, a gyógyszerhatástan professzorának kétkötetes alapmunkájában is közölt megfigyelése. A "galócamérgezés" tünetei között felsorol egy minden esetben tapasztalható jellemző mozdulatsort, amely teljes egészében azonos a néprajzkutatók által a sámánok extázisáról írottakkal.

De a magyar történelemben nem kell ilyen messzire visszanyúlni ahhoz, hogy utalásokat találjunk kábító hatású anyagok használatára. Győrei Péter kultúrtörténész, a 13.-tól a 17. századig tartó magyarországi boszorkányperek jegyzőkönyveit tanulmányozva bizonyította, hogy a középkori Magyarországon igenis létezett egyfajta hallucinogén kultusz. A Kárpát-medencében őshonos és szintén magas arányban atropint, illetve más rokon alkaloidokat (növényi hatóanyagokat) tartalmazó, "tudósfű", másképpen "ördögszőlő", a "füvek királynéja", vagy szerelmi étvágygerjesztő mivoltára utalva "csábítófű" néven is emlegetett nadragulyát és a beléndeket nem véletlenül tartják sokfelé még ma is vajákosok és boszorkányok növényének. Az igen gyakran orgiákba fulladó "ünnepi események" csodaszere az úgynevezett boszorkányszír volt, amelynek hatóanyagai alkalmasak voltak arra, hogy víziók során fogyasztója úgy érezze, farkassá vagy más állattá változott, netán repülő ártányon – herélt sertésen – lovagol. E kevercs nemcsak a boszorkányszombatok, de – az alkohollal együtt! – különböző falusi beavatási szertartások, multságok, lakodalmak kedvelt bódítószere is volt. A kenőcsbe – a természetesen kötelező misztikus körítésen, így például a keresztleletlenül elhalt gyermek belsősegein túl – tettek azért "anyagot" is. Például a varangyos béka bőrének a látomások keltésére alkalmas bufoteint tartalmazó váladékát. Igaz, ez sem kizárólagos magyar "felfedezés": egyes dél-amerikai indián törzsek méregként és drogként ugyancsak használják. Az említett békaváladékot nemzeti receptúrának legfeljebb attól nevezhetjük, hogy a gondos ómagyar drogkeverők olykor némi csattanó maszlaggal valamelyest még dúsítottak az elegyen.

Ez utóbb említett csattanó maszlag egyébként Magyarország területén úton útfélen előforduló gyomnövény, amelyet kultúrantropológusok véleménye szerint – kenderrel elegyítve – az ősmagyarok is nagy valószínűséggel fogyasztottak. Marcall Gabriella szerint a növény nagyon erős bénítómérget tartalmaz, melynek hatóanyagai az atropinon kívül még más úgynevezett tropán-alkaloidok – ezek szintén a központi idegrendszert befolyásolják. A szerek együttes hatása oldja a gátlásokat, hajlamossá tesz a vizionálásra. A vegyület egyik tiszta alkaloidjának másfajta hatása – és szerepe – is van a pszichiátriában: máig afféle "kémiai kényszerzubbonyként" használják – állítja a már idézett svájci Rätsch.

Visszatérve a régi magyar drogokra: ha nem is kelt hallucinációt, de igen erősen bódít a fehér üröm is, melynek hatását ismét alkoholos kombinációban, az úgynevezett "ürmös" fogyasztásával engedte eluralkodni magán a magyar múlt némely keserűségétől legalább időlegesen szabadulni óhajtó ősünk. Az alkoholkombináció ez esetben elkerülhetetlen, ugyanis az ürömfű illóolajának delíriumot okozó hatóanyaga, a thujon vízben, vagy főzetként nem oldódik ki a növényből, ellenben, az 50-60 százalékos töménységű alkohol már maradéktalanul megbirkózik vele. Ily módon az "igazi" ürömös már nem szimpla szesz, hanem komolyabb "butító". Marcell Gabriella azért megnyugtatóul még hozzáteszi, hogy az ürömmel fűszerezett bort – alacsony alkoholtartalma miatt – nem kell a szokásosnál veszélyesebbnek tekintenünk.

Természetesen vannak új – sőt legújabbkori természetes bódítói is a magyar életnek. Világszerte az "öröm növényeként" tisztelt mák, a múlt század közepétől előbb díszként, utóbb élelmiszerként vonult be, főként a gasztronómiába. Kábítóhatásának honi felfedezéséről ugyan nincs pontos adat, de szociológusok a magyarországi kábítószer-használatot vizsgálva

feljegyezték, hogy Vas megyében még az ötvenes években is készítettek mákgubóból altató főzetet, amellyel – a pálinkába áztatott kenyér mellett – a nyugtalan apróságokat csitították. A gubó váladékában ugyanis – ki ne tudná ma már – egyebek közt nyugtató, egyben narkotikus hatású morfin is van.

A régi magyarok kábítószer-használatát egykor a megfelelő hatáshoz szükséges, évezredek hagyományokon alapuló pontos receptek, szabályok és a fogyasztók szakrális előírásai "szabályozták". Ezt az idillien "archaikus" állapotot dúlta szét előbb az alkohol, s mostanában a már szintetikus is előállított kábítószeres kora.